

Dinsdag 19 november 2002 te Borgerhout

Vandaag staat een bezoek bij zuster Pelagie op het agenda, die gedurende 35 jaar in ons midden verbleef en hiermede de andere zusters met vele lengten klopt op het gebied van dienstjaren in de Donk. Samen met Helene Bernaerts, oud-collega en bekende van zuster Pelagie, worden wij zeer hartelijk ontvangen. De koffie en koekjes stonden reeds bij onze aankomst op ons te wachten.

Zuster Pelagie die op de hoogte van ons bezoek was, heeft zich terdege voorbereid en brengt een heleboel zaken met zich mee: waaronder een dik fotoboek vol met allerlei interessante items, foto's, krantenknipsels en andere voor ons bruikbare zaken. Verder het boek van F. Bresseleers en H. Kanora, "Spiegel van Ekeren" en het voor haar zeer bijzonder boek van F. Bresseleers "De nobele Donk". Dit laatste is een speciaal exemplaar, in rood leder ingebonden en getekend door het volledige gemeentebestuur, alle leerkrachten en personen die zuster Pelagie van nabij kenden.

Zuster Pelagie begint met een bijzondere uitspraak: "Mijn lichaam woont wel hier, maar mijn hart woont nog steeds op de Donk", en ze betreurt het feit dat ze haar trouwde klooster in 1972 moest verlaten, twee jaar voor haar pensioen. Toen ze Ekeren ver-

liet en naar Broechem vertrok, heeft ze nooit meer voor de klas gestaan. Haar laatste twee jaren was ze in ziekenverlof. Toen ze nog op de Donk woonde was het haar bedoeling om na haar loopbaan in het klooster op de Donk te blijven wonen en zich te wijden aan parochiale werken zoals de zieken bezoeken, en de kinderen mee voorbereiden op hun communie. Het sluiten van het klooster en haar gedwongen vertrek heeft ze duidelijk nooit verwerkt en betreurt ze na 30 jaar nog.

Verder vertelt ze dat ze in 2001 haar zeventig-jarig jubileum van kloosterzuster tussen haar familie in Tielt heeft gevierd. Daar trad zelfs de ganze fanfare aan om haar te vieren en bracht een mooie serenade. Van haar familie kreeg ze een elektrische zetel.

Dan gaan we terug naar de Donk en brengt ze de kelk ter sprake die het klooster ten geschenke kreeg van Z H pastoor Van Hoeydonck, die professor was aan het klein seminarie van Mechelen. De kelk kwam van Mechelen naar de Donk, verhuisde bij de sluiting naar Vorselaar en is nu in een klooster van de zusters van Vorselaar in Venezuela. "Deze kelk was mij zeer dierbaar en ik heb bij mijn vertrek een foto van de kelk meegenomen", zegt ze.

Dan komt de zwaarste periode van haar verblijf, de tweede wereldoorlog, ter sprake. Zuster Pelagie en zuster Lucila konden gedurende een lange periode geen les geven toen de klassen ingenomen werden door de noodkerk. Bij de vraag of ze ooit Duitse soldaten moesten inkwartieren antwoordde ze "nee, omdat ze in het klooster geen drinkbaar water hadden". Ik was zeer verrast en vroeg waar ze dat dan vandaan haalden. Het bleek dat ze dagelijks van hun buurman Frans Van Wesemael twee emmers water kregen. Deze had een put van 25 meter diep en kon dus beschikken over water dat na filtering bruikbaar was voor huishoudelijk gebruik. Het water dat de zusters ophaalden uit hun waterput was geel van kleur, had een eigenaardige reuk en volledig onbruikbaar als huishoudwater. Hun put was niet diep genoeg. Tijdens de oorlog werd een opening gemaakt in de haag die het klooster scheidde van hun naaste burens, de familie Van Wesemael. In geval van nood konden de zusters en hun gasten vanuit het klooster door het gat in de haag naar de naaste burens vluchten. Veertig inwoners van de Donk, waaronder de onderpastoor, vonden in de kelders van het klooster een schuilplaats. Na de oorlog werd in 1964 het huis van de familie Van Wesemael door de zusters van Vorselaar aangekocht. De onderpastoor vroeg over het huis te kunnen beschikken. Hij wou dit inrichten als onderkomen voor de Chiro. Zijn vraag werd afgewezen daar de zusters het huis voor de uitbreiding van de school nodig hadden.

Na de oorlog gingen de zusters bij de bewoners van de Donk een omhaling doen voor het bouwfonds. Alle mensen gaven gul en zuster Pelagie haalt heel speciaal de familie Bernaerts aan zonder wie de school niet zo ver zou staan.

Ze gaven een zeer grote som geld die niet terug moest betaald worden. De zuster is van oordeel dat het nu een goede gelegenheid is om dit eens ter sprake te brengen en hulde aan de familie Bernaerts te brengen. Een der familieleden Z H Leo Bernaerts is woonachtig in het klooster gevestigd over het rusthuis waar zuster Pelagie verblijft en komt regelmatig bij haar op bezoek. Ook Helene Bernaerts die mij vergezelt, is een dochter van bedoelde familie. Haar vader was lange jaren werkzaam in het schoolcomité. Ook de rest van de familie spande zich steeds in voor de school, verduidelijkt de zuster nogmaals.

Dan kwamen de Vlaamse kermisessen ter sprake die vier maal in de school en eenmaal in het patronaat werden ingericht. Dan volgt de wafelbak waaraan zuster Pelagie steeds meewerkte bij het bereiden van de deeg. Plotseling begint ze te glimlachen en vertelt: "We heb-

ben eens een garendraad in het deeg van een wafel gedraaid, bestemd voor de heer Van der Goten, leraar van de gemeentelijke jongensschool. Verder bakte ze samen met zuster Goslina ook de grootste meisjes die de bestelde wafels bedeedden, eens een poets. Ze hadden aan de heren die instonden voor het bakken, een fles likeur gegeven die deze in het deeg mengden. Vervolgens werden de wafels gebakken en aan de meisjes aangeboden. Het gevolg was dat deze met blozende kaakjes naar huis gingen. Ze moet er nog steeds om lachen.

Dan vertelt ze een verhaal over een meisje dat tijdens een uitstap naar de laiterie "De nieuwe buiten", gelegen op de Lage Kaart in Brasschaat, een ernstige armbreuk opliep die nooit meer volledig genas. Ze merkt op dat ze na die gebeurtenis niet meer met de kleuters ging wandelen, ze was bang dat er weer iets zou voorvallen.

Dan komt de zoon van meester Jos Van Steenvoort, Mark, ter sprake. Tijdens het spelen op de koer merkte zuster Pelagie op dat de kleine zijn beentjes op een rare manier neerzette en vertelde dit aan de moeder. Deze was bezorgd om haar zoontje en ging onmiddellijk naar de dokter. Het gevolg was dat de kleine Mark in een speciaal harnas moest slapen en al wenend zijn beklag kwam maken bij zuster Pelagie. Deze zei: "Ik moet ook alle dagen in zo'n harnas slapen en het is leuk dat er nu nog iemand is die zo'n bedje heeft". De kleine Mark begon te glimlachen en voelde zich nu gelijk met zuster Pelagie, zijn toeverlaat. Hij maakte geen problemen meer bij het slapen gaan.

Dan gaat ze terug naar de burens, waar men steeds een goede verhouding mee had. Ze vertelt lachend dat achter de school een overtuigde socialist woonde die nooit tegen de zusters sprak. Zuster Pelagie reeds vele jaren op de Donk, vond de tijd gekomen om het geschil bij te leggen en sprak de man zelf aan toen deze in zijn tuin aan het werken was. Toen ze hem vroeg wat hij aan het doen was, was het ijs gebroken. Van die dag konden de zusters niets verkeerd meer doen en regelmatig bood hij hun verse groenten uit zijn tuin aan. Het ging zo ver dat zuster Pelagie als ze in de klas stond, die op de tuin van de buurman uitkeek, zich achter een muurtje zette opdat hij haar niet zou zien. Hij liet mij dan de groenten zien die hij oogstte en aan de zusters wou aanbieden.

Zuster Helena, moeder op de Donk van 1948 tot 1954, verbleef ook te Broechem, waar zuster Pelagie na haar vertrek in de Donk gehuisvest werd. Zo voelde zuster Pelagie zich niet zo alleen. In 1973 ging zuster Helena echter naar Wintham en was ze weer alleen.

Daar zuster Pelagie alleen op de Donk gewoond had, kende ze niet zoveel van de andere zusters die op andere plaatsen gewoond hadden. In 1974 werd zuster Helena overgeplaatst naar Borgerhout en verzocht ze of zuster Pelagie ook niet naar daar zou kunnen komen. Haar verzoek werd ingewilligd en in 1975 werd ook zuster Pelagie naar Borgerhout overgeplaatst.

De zuster zegt dat ze samen met zuster Helena nog vier gelukkige jaren doormaakte. Ze konden samen vertellen over de Donk. Toen zuster Helena op 15 november 1979 overleed was ze terug alleen.

De zuster vermeldt ook het stilaan verdwijnen van haar gezichtsvermogen. Daar ze steeds met handwerk bezig was wordt het voor haar onmogelijk dit nog langer te doen. Ze draagt haar lot lot echter met dankbaarheid en schikt zich in haar toestand.

Dan vertelt ze terug van de dag dat ze vertrokken op de Donk. Er was voorzien dat de zusters zouden vertrekken op 4 juli, maar onverwachts kwam hun vervoer op 1 juli en moesten ze vertrekken. Dokter Van Den Eynde, woonachtig op de hoek van de

Prinshoeveweg en de Kapelsesteenweg, in het kasteeltje van de zusters du Bois, en reeds zijn ganse leven vertrouwd met de zusters in de Donk, zag de bedrijvigheid toen hij voorbij reed en stopte. Hij vroeg wat er gebeurde en na de uitleg van de zusters begon hij te wenen en sprak voor zich uit "dat is een ramp voor de Donk, hoe is het mogelijk dat zoiets gebeurt".

Toen bekend was bij de zusters dat ze moesten vertrekken, trok zuster Pelagie naar burgemeester Palinckx. De zusters hadden vanaf het moment van oprichting van de school altijd een goede band met het gemeentebestuur en meldde hem het vertrek van de zusters.

Deze volledig uit zijn lood geslagen vroeg of hij iets kon doen. Hij was zelfs bereid naar Vorselaar te gaan om de zaak van de zusters te bepleiten, en het vertrek te stoppen, waarop zuster Pelagie antwoordde: "Nee, wij moeten weg. Daar is niets meer aan te doen".

Hij wou echter niet dat de zusters zo vertrokken en snel was het besluit genomen de zusters uit te nodigen op het gemeentehuis voor een passende hulde, een plechtigheid die plaats vond de zaterdag voor hun vertrek. De zusters waren sinds 1895 een vast begrip in de gemeente. Het werd een prachtige ontvangst en zuster Pelagie, die het langst in de Donk verbleef, namelijk van 1937, nam in naam van de ganse kloostergemeenschap de aangeboden geschenken in ontvangst: een tinnen schotel en het boek van F. Bresseleers, zaken die ze nog steeds koestert als haar mooiste en kostbaarste bezittingen.

Z H pastoor Van der Voort, parochiepriester van de Donk, kon natuurlijk niet achterblijven en gaf de zusters een afscheidsmis in de parochiekerk waar hij hen een nieuw testament met gedenkschrift aanbood. Ook de inwoners van de Donk lieten zich niet onbetuigd en vele kwamen naar het klooster afscheid nemen van de zusters. Vooral het vertrek van zuster Pelagie, een begrip op de Donk, werd betreurd.

Later kreeg zuster Pelagie ook nog een kaartje van Z H pastoor Vercammen, waarin ook deze zijn verwondering uitsprak en hij schrijft letterlijk: "Ik kan het nog steeds niet geloven, dit zal voor de Donk nogal wat erger zijn als de weggezette oude papa", (waarmee hij zich zelf bedoelde), hij werd verplicht in 1970 afscheid te nemen van de Donk, wegens ziekte, en vond dit ook zeer erg.

Dan plotseling geeft ze haar fotoboek met alle schoolherinneringen aan Helene en spreekt zachtjes: "Dit boek zou ik graag aan u schenken en hoop dat het ook kan gebruikt worden voor het boek in voorbereiding". Ik beaam het volmondig. Het is een bron van informatie, een aanwinst van foto's en krantenartikels, waarvan ik nu dankbaar gebruik maak.

Dan wordt het stilaan tijd afscheid te nemen van de zuster. Met tranen in de ogen geeft ze Helene een zoen en vraagt mijn voornaam: "Ik noem uw liever met uw voornaam dan met uw familienaam", glimlacht ze. Als we in de gang staan vraagt ze ons nog even te wachten. Ze heeft nog een boodschap voor alle mensen van de Donk: "Vertel hun dat ik veel voor hen bid en hen nooit zal vergeten. Het was de mooiste tijd van mijn leven tussen de kinderen van de plaats waar ik zo graag woonde".

Ik kan u verzekeren, ik ontmoette zuster Pelagie voor de eerste maal, maar haar warme glimlach en persoonlijkheid zal me steeds bij blijven.

Klein van gestalte, maar met een groot hart. Nu besef ik waarom de mensen nog steeds met zoveel warmte over haar praten. De Donk mag dankbaar zijn dat zuster Pelagie tussen ons leefde. Een grote dame, met nobele inborst.